

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΤΟΥ «ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ»

«...Ὁ Δόξα, ὁ Φῶς ! Βωμός λατρείας ἔγινεν
ΠΑΛΑΜΑΣ (α' Δωδεκλή Ζωή)»

Τὴ λύρα Σου τὴν ὑψώσας ψηλὰ πρὸς τᾶστρο, ἄστρο
λαμπρὸ καὶ αὐτὴ, ὑψώνοντας τὴν ταπεινὴν ψυχὴ μας
ὅπου ἡ μεγάλη Σου ψυχὴ πετάει καὶ τρανοβλέπει.
Μεγάλε, ὅπου ὄνειρεύτηκες μεγάλη μὴ πατρίδα,
Ἥλιε, ὅπου ἀνάτειλες σὲ δυὸ ἀνάμεσα ἄλλους ἡλίους
— στοὺς Ἥλιους τῆς Ἐφτάνησος — Τέχνης καὶ Ἰδέας Ἥλιος,
καὶ θάμπωσες τοὺς κ' ἔμεινες ὁ Διαλεχτὸς καὶ ὁ Ἕνας
— τὸ χέρι τὸ χρυσόχερο καὶ τᾶγιο Σου τὸ χέρι,
θάρρει μὴ μέρρα κοντινὴ πού μὴ καινούρια Ἑλλάδα,
πλασμένη ἀπ' τὸ τραγοῦδι Σου, λεύτερη, ἀγνή, μεγάλη,
θὰ σ' τὸ φιλήσει κρᾶζοντας : « Εὐκήσου με, Πατέρα ».

Πατήσια 26, 7, 07

ΙΕΙΟΝΑΣ

Ἰωρσοῖο δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ μοῖ τοῖ θυμίσουν
ὅτι ὁ Παπα-Παρθένης μὲ τίς βραχνιασμένες ψαλ-
μουδίες τὸν, ὅτι οἱ καπνοὶ τοῦ λιβανιοῦ καὶ τὰ λι-
γνοῖτακα ἀγιοκέρια. Τὶ τὰ θές. Ἀπὸ τὴν ὁλόκληρη
πορτοῦλα τῆς ἐκκλησιᾶς, μπαίνουν οἱ μυρουδιὲς τοῦ
πεύκου, τοῦ θυμαριοῦ καὶ τοῦ σκίνου καὶ πνίγουν
τὴ μυρουδιά τοῦ λιβανιοῦ — καὶ τὰ κεράϊ εἶναι ἀπὸ
καθαρὸ κερί καμωμένα καὶ σκορπᾶνε στὴν ἐκκλησιᾶ
τὸ ἄρωμα τῆς μελωδίας. Ἡ Φυσιολογία βασι-
λεύει κάτω ἀπὸ τοὺς χαμηλοὺς θόλους τῆς ἐκκλησιᾶς
καὶ ὁ Παπα-Παρθένης, συχνὰ μεθοκοπώντας, μοῦ θυ-
μίζει, ὅτι λειτουργεῖ, τὸ Ξεληρό.

Χτὲς στὴν ἐκκλησιᾶ εἶχαμε κ' ἕνα δραματάκι. Ὁ
παπα-Παρθένης ἔκαμε τὸ μνημόσυνο τῆς παπαδιάς
τον. Ψάλλτες εἶταν τὸ μοναχοπαῖδι τον. Κι ὅταν ὁ Πα-
πα-Παρθένης βγήκε στὴν Ὁραία Ἡλή καὶ σήκωσε τὰ
χέρια ψηλὰ κ' εὐκήρθηκε «ὁπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυ-
χῆς τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Ἀγγελικῆς τῆς προσβητέ-
ρας», ἄρχισε τὰ κλάματα καὶ δὲν μπόρεσε νὰ προχω-
ρήσει ἔκλαψε καὶ ὁ γιὸς τον, ὁ ψάλλτης, κλαίγανε κ' οἱ
ἄλλοι στὴν ἐκκλησιᾶ, καὶ τὰ δικὰ μου τὰ μάτια νοτι-
στίκανε. Κ' ἔτσι μέσα στὴ κατασπρη ἐκκλησιᾶ τοῦ χω-
ριοῦ μας εἶδα ἕνα ἀπὸ τὰ σπαρταχικότερα κοινωνικά
δράματα ποὺ δὲ θυμᾶμαι νὰ εἶδα τὸ ὅμοιο τον στὸ
θέατρο.

Τὴν ἴδια μέρα, πρὸς τὸ βράδι, εἶδα καὶ τὸν Πα-
πα-Παρθένη μεθυμένο στὰ γερά. Τρέλιζε καὶ τσι-
βόδιζε καὶ ὅλο ζητοῦσε νὰ κερᾶσει.

— Παπᾶ μου, δὲν κάνεις καλά ! τοῦ παρατή-
ρησα.

— Μὰ δὲ στὴν ἐρημιὰ ποὺ βρισκόμαστε, τί ἄλλο
θές νὰ κάνουμε ;

— Ἄν εἶχα κέφι νὰν τοῦ ἀπωτήσω, θὰν τοῦ λέγα :

— Παπα-Ξεληρό, ἔδω στὴν ἐρημιὰ ποὺ βρισκό-
μαστε, ἴσια ἴσια δὲν πρέπει νὰ μεθάμε. Ἡ ἡ μεθά-
με, πρέπει νὰ διπλασιάζουμε πρῶτα τίς πόρτες
μας νὰ μὴ μᾶς βλέπει κανένας. Γιατὶ δὲν κάνει νὰ
βλέπουν οἱ χωριάτες τὸν παπᾶ τὸν μεθυμένο. Χά-
νουν τὴν πίστη, καὶ ἡ πίστη, μαθές, χορεύεται στὸ χω-
ριό, καὶ ὁ χωριότης τὴν πίστη τὴ βλέπει στὸν παπᾶ
τον. Ποῦ νὰ πάει τὸ περιορισμένο μυαλό τον ψηλό-
τηρα. Ἐγώ, παπᾶ μου, σὲ χιζοῦμαι ποὺ σὲ βλέπω
μεθυμένο. Καὶ θὰ θέλα νὰ στεφανώσω μὲ ἀμπελό-
φυλλα τὸ δασὺ κεφάλι σου καὶ θὰ θέλα νὰ σὲ βλέπω
ὀλοσιτίκο νὰ χορεύεις τὸν κόρδακα καὶ νὰ σὲ περι-
τριγυρίζουνε λεικαστράγαλες χωριατοπούλες μ' ἀνα-
σηκωμένα τὰ πονκάμισα καὶ νὰ σὲ χειροκροτᾶ καὶ
νὰ σοῦ φωνάζω «Ἰὼ, Βάγγε! Εὐδοί! Εὐδοί! Ἀναίε!»
Ἔτσι σὲ ἤθελα παπᾶ μου. Μὰ οἱ καημένοι οἱ χωριά-

τες σὲ θέλουν ἀλλιώτικο, σὲ θέλουν σεμνόν, καὶ σέ-
ψον, παπᾶ μου, πὼς τὸ ὅσα τὸ φορεῖς γιὰ τοὺς χω-
ριάτες καὶ ὄχι γιὰ μένα.

Ἀν τοῦ μίλησα, μὰ δέχτηκα τὸ κέρασμά του καὶ
διπλοκέρασα κ' ἐγώ, καὶ οἱ χωριάτες μᾶς βλέπαν καὶ
κουνούσαν τὸ κεφάλι τους.

— Ὑστερ' ἀπὸ τὸ πρωῒνὸ δροῦμα τοῦ μνημόσυ-
νου, συλλογίστηκα, ἔρχεται ἡ βραδινὴ καμωδιά τοῦ
μεθυσιοῦ. Σωστὴ θεατρικὴ παράσταση.

Γ'.

Πενκοβόδι 22 τοῦ Ἀλωνάρι.

Νὰ ξαναδιαβάσεις τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη. Τὸ
ξαναδιάβασα κ' ἐγὼ τίς προάλλες κάτω ἀπὸ τὰ πεύ-
κα. Εἶχα νὰν τὸ διαβάσω τέσσερα πέντε χρόνια καὶ
καινούριό μοῦ φάνηκε — γιατί τὰ μεγάλα ἔργα, τὰ ἡ-
θικά, δὲν παλιώνουν. Πόσα εἶδα πάλι στίς χροσὲς σε-
λίδες τον, πόσα διδάχτηκα. Καὶ πόσο φαρμακώθη-
κε ἡ ψυχὴ μου διὰ συλλογίστηκα πὼς ἕνα τέτιο βε-
βλίο, θεμελιωμένο πάνω στὴν Ἐπιστήμη καὶ στὴν
Ἀλήθεια — γραμμένο μὲ τόσον πόνο, μὲ τόση τέχνη καὶ
μὲ τόσο αἶσθημα, δὲν μπόρεσε ἀκόμα νὰ γίνῃ τὸ
Βαγγέλιο τῆς φυλῆς μας καὶ νὰ φέρῃ τὴ θαλασσο-
δαρμένη πατρίδα μου στὸ λιμάνι τοῦ Γλυτωμοῦ καὶ
τοῦ Ξαναγεννημοῦ. Ὑστερ' ἀπὸ τόσο φῶς ποὺ σκορ-
πύεται ἀπὸ κάθε ἀράδα του, πὼς μένουν ἀκόμα μά-
τια νὰ μὴν τινάζουν τὴ λήθη ἀπὸ πάνω τους καὶ νὰ
μὴν ἀπαρνοῦνται τὸ σκοτάδι ;

Ἕνα δειλινὸ εἶχα διαβάσει τὸ κεφάλαιο «Τὸ
Πυρρί» καὶ κατέβαινα στὸ μοναδικὸ μαγαζάκι τοῦ χω-
ριοῦ. Στ' αὐτιά μου κουνδούνιζε ἡ φράση «Μὴ μέρα
τὰ χωριάτικα θὰ γίνουν ἡ πρώτη βάση τῆς γλωσσο-
λογικῆς ἐπιστήμης», καὶ πῆγα καὶ κάθισα σιμὰ σὲ μὴ
παρέα. Εἶταν καὶ ὁ δασοφύλακας ἐκεῖ καὶ μιλούσανε
γιὰ τὰ πεύκα καὶ γιὰ τὰ ρετσίνα, ὅταν ἀκούω τὸ
δασοφύλακα νὰ κλίνει τὸ δάσος σὲ ἀρσενικὸ γένος.

— Αὐτὸς ὁ δάσος ἀπὸ κεῖ... Μὲ τὸ ρετσίνα
ποὺ βγάζουν κεῖνοι οἱ δυὸ οἱ δάσος, ὁ ἕνας στὸ
Θωὶ καὶ ὁ ἄλλος στὸ Πέρον, βάζουν κάτω ὅλους τοὺς
ἄλλους δάσος τοῦ νησιοῦ.

Κ' ἔτσι τὸ κλίνει κ' οἱ ἄλλοι. Τί συνέβηκε; Ὁ
λαὸς ἄκουσε ἀπὸ τοὺς δασάρχους : Τὸ δάσος κ' ἐ-
πειδὴ δὲν ἔχει οὐδέτερο σὲ — οὐ — τὸ πῆρε γιὰ λήθος
καὶ τῶκαμε ἀρσενικόν — ὁ δάσος. Τὸ ἴδιο δειλινὸ ἄκου-
σα καὶ μ' ἄλλη καινούρια λέξη, τὴν ἀ ν α δ ο ν λ ι α.

— Ἐχουμε ἀναδουλιὰ καὶ ἀναπαράδι ! κλαιγό-
τανε ὁ ταβερνάρης.

Σημείωσα καὶ τίς δυὸ λέξεις ποὺ τίς προσφέρνει
τὸ μικρὸ χωριό μου στὴν Ἐπιστήμη. Ἄν ἀκούσω καὶ
ἄλλες, θὰ σοῦ τίς γράψω.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Σ Α Λ Ω Μ Η

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ

Ἡ μετάφραση ἀρχίζει ἔτσι «Ἕνα μεγάλο δῶμα
στὸ παλάτιον κτλ. Πάει νὰ πει πὼς ὁ κ. Ποριώτης
ὄχι μοναχὰ στὸ διάλογό του τὸν ποιητικὸ παραδέ-
χεται τὴν ἐθνικὰ γλώσσα, παρὰ καὶ στὰ πεζά. Ἄν
εἶναι ἔτσι, ἤθελα νὰ μάθω πὼς ὁ σκοπὸς τῶν ἀκό-
λουθων :

1. Τὸ παιδάριον τῆς Ἡρωιδιάδος.

2. Εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται.

Ἐφτυχῶς πολλὰ τέτια δὲν ὑπάρχουν. Μὰ γιατί
κ' ἕνα μοναχὰ ; Συχνὰ μερικὲς δασκαλικὲς λέξεις
τίς δικιολογᾶνε ποὺ δὲν ὑπάρχουνε τάχα ἀντίστοι-
χες ἐθνικὲς. Μὰ εἶμαι βέβαιος πὼς ὁ κ. Ποριώτης,
ὅσες φορές βλέπει τοὺς ἠθοποιούς εἰσερχομένους καὶ
ἐξερχομένους, δὲ λέει τίποτα ἄλλο παρὰ «Ὁ Παν-
τόπουλος τώρα ἔρχεται» καὶ «Ἡ Κυβέλη τώρα ἔ-
φυγε.» Εἶναι τῆς δημοτικῆς προσβολὴ νὰ παίρνουμε
τὰ δασκαλικά ὅπου ἔχει δικὰ τῆς ὀργάνης.

Ἕνα ἄλλο ποὺ δὲν τεριάζει μὲ τὴ δημοτικὴ, μά-
λιστα σὲ τραγωδίας, εἶναι καὶ οἱ δευτεροπρόσωποι πλη-
θυντικοί. Εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ βάλεις
(σελ. 5) «Βασιλοπούλα μου, ὁ Τετράρχης οὗς πα-
ρχκαλεῖ νὰ ξαναρθῇτε.» Δὲ βλέπει ὁ κ. Ποριώτης
πὼς ἀφτοὶ οἱ πληθυντικοὶ μαζί μὲ τὸ βασιλοπούλα
μου εἶναι σὰ λάδι μὲ νερό ; Τὸ πολὺ πολὺ νὰ βά-
λεις πληθυντικούς σὲ δράματα κοινωνικὰ τῆς ἐποχῆς
κ' ἐκεῖ πάλι δὲν εἶμαι βέβαιος. Ἄν ἡ γλώσσα εἶναι
ποιητικὰ, δὲν τεριάζουν. Τουλᾶχιστο ὅπου τοὺς εἶδα,
πάντα ἐμένα μοῦ φάνηκαν κούρι καὶ ἀνάληθοι.

Ὡς τόσο, μεταφράσματα καθὼς τοῦ κ. Ποριώ-
τη εἶναι — γιὰ ὅσους ἔχουνε μάτια νὰ δοῦν καὶ ἀφτιά
νὰ ἀκούσουν — ἀπόδειξη τελειωτικὰ πὼς τῆς τραγω-
δίας μόνη γλώσσα εἶναι ἡ δημοτικὴ. Σελ. 18 ὁ κ.
Ποριώτης μεταφράζει : «Ἄ ! νὰ ! μιλᾷ ἡ αἵμα-
ρμίχτρα γυναῖκα ! Ἐλα, δὲ θέλω νὰ μείνω ἐ-
νδῶ. Ἐλα σοῦ λέγω. Βέβαια καὶ τρομερὸ μέλλε-
ται νὰ γείνη. Σβύστε τίς λαμπάδες ! Δὲ θέλω νὰ
ᾠβλέπω τὰ πράματα, δὲ θέλω τὰ πράματα νὰ μὲ
ὀβλέπουν ἐμένα. Κρύψτε τὴν σελήνη ! κρύψτε τὰστέ-
ρια ! Ἄς κρυφτοῦμε καὶ ἐμεῖς στὸ παλάτι μας». Ἄς
πῶμε πὼς ἀφτὰ τὰ λόγια μπαίνανε σὲ ἀμπελό-
δικη γλώσσα, θὰ εἶχαμε «Ὡ, ἰδοὺ ! λαλεῖ ἡ αἵμομι-
χτις γυνή ! Ἐλθέ, δὲν θέλω νὰ παραμείνω ἐνταῦ-
θα. Ἐλθέ, σοῦ λέγω. Τρομερόν τι μέλλει νὰ γείνη-
ται. Σβύσατε τὰς λαμπάδας ! Δὲν θέλω νὰ βλέπω
στὰ πράματα, δὲν θέλω νὰ μὲ βλέπωσιν ἐμεῖς τὰ
πράματα. Σβύσατε τὰς λαμπάδας ! Κρύψατε τὴν
σελήνην ! Κρύψατε τοὺς ἀστέρας ! Κρυφθώμεν καὶ
ἡμεῖς ἐν τῷ ἀνακτόρῳ ἡμῶν. Ἀπὸ τὴν ἀντίς πάθος
θὰ εἶχαμε θεματογραφία. Νομίζω, τοῦ κ. Ποριώτη ἡ
μετάφραση θὰ βοηθήσῃ καὶ δυναμώσῃ σημαντικὰ
τῆς δημοτικῆς τὸ μέρος.

Ὅμως θὰ εἶναι ἀδικο ἂν δὲν ἔλεγε κανεὶς τοῦ κ.
Ποριώτη πὼς ἡ γλώσσα του μπορεῖ σημαντικὰ ἀκόμα
νὰ καλιτερεύσῃ. Στὴν ἀρχὴ ἔξαφνα μεταφράζει «Εἶναι
ποὺ μικρὴ βασιλοπούλα ποὺ φορεῖ κίτρινο πέπλο καὶ
στὰ πόδια τῆς εἶναι ἀσημένια. Σὲ κάνει νὰ φαντά-
ζεσαι σὰν νὰ χορεύῃ... Εἶναι : σὰ γυναῖκα ποὺ εἶναι

